

Polisi Cydraddoldeb a Chynhwysiad

Rhagarweiniad

Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod sicrhau tegwch i bawb fel blaenoriaeth. Mae hefyd yn blaenoriaethu dod i'r afael â thlodi. Mae'r ddau flaenoriaeth yma'n perthyn yn agos I'w gilydd oherwydd mae pobl sydd a rhai nodweddion cydraddoldeb penodol yn dueddol o fod yn ystadegol dlotach na'r rhai sydd ddim â'r nodwedd yna e.e byddai teulu gydag aelod anabl yn fwy tlawd ar gyfartaledd na theulu cyffelyb heb aelod anabl . Bwriad y polisi hwn yw amlinellu rhai o'r camau sydd angen eu cymryd er mwyn gweithredu ar y blaenoriaethau yna.

Yn ogystal mae'n ddyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i leihau anghydraddoldeb rhwng pobl sydd rhannu nodweddion gwarchoddedig a phobl sydd ddim yn rhannu'r nodweddion yna. Y nodweddion sydd wedi eu gwarchod ydi:

- Oedran
- Rhyw
- Hil – yn cynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd
- Anabledd
- Ailbennu rhywedd
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Cyfeiriadedd Rhywiol
- Crefydd neu gred – gan gynnwys dim cred
- Priodas a phartneriaeth sifil

(Deddf Cydraddoldeb 2010)

Daeth Dyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010 yn weithredol yng Nghymru ar 1 Ebrill 2021. Mae'n ofynnol i gyrrff cyhoeddus perthnasol, wrth wneud penderfyniadau strategol, roi sylw dyledus i'r angen i leihau anghydraddoldebau o ran canlyniadau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae hyn yn golygu nid yn unig gwella pethau i bawb ond gweithredu'n benodol i leihau'r bwlch rhwng cymunedau ac unigolion dan anfantais economaidd a chymdeithasol a gweddill cymdeithas.

Rhan A – Ymrwymiad

- 1. Hyrwyddo Cydraddoldeb yn unol â dyletswyddau Deddf Cydraddoldeb 2010 (y dyletswyddau cyffredinol a'r dyletswyddau penodol yng Nghymru)**
 - 1.1 Rhoddir sylw dyledus gan y Cyngor i ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth, boed hynny'n erbyn defnyddwyr gwasanaeth, aelodau o staff neu

aelodau o'r gymuned ehangach. Ymrwymwn i wneud hynny'n ein gwaith o ddydd i ddydd ac wrth newid unrhyw bolisïau neu weithdrefnau.

- 1.2 Mae'r Cyngor yn gweithio i ddatblygu ymwybyddiaeth o anghenion grwpiau ac unigolion penodol er mwyn hyrwyddo cyfle cyfartal a chael gwared ar, neu leihau, unrhyw anfanteision mae pobl yn eu profi mewn perthynas â'u nodwedd cydraddoldeb. Mae hyn yn golygu bodloni anghenion pobl o grwpiau gwarchoddedig ble mae'r rhain yn wahanol i anghenion grwpiau eraill. Rydym hefyd yn annog pobl gyda nodweddion gwarchoddedig, lle mae eu cyfranogiad yn anghymesur o isel, i gymryd rhan mewn bywyd cyhoeddus.
- 1.3 Mae Cyngor Gwynedd yn croesawu ei gyfrifoldeb i hyrwyddo cysylltiadau da rhwng y gwahanol gymunedau a grwpiau o bobl â nodweddion gwarchoddedig a'i gilydd, gan daclo gwahaniaethu a hyrwyddo dealltwriaeth. Gall hyn gynnwys cymryd camau i fodloni anghenion pobl o grwpiau gwarchoddedig ble mae'r rhain yn wahanol i anghenion grwpiau eraill. Gall hefyd olygu trin rhai carfannau'n fwy ffafriol nag eraill, heb fynd yn groes i ddarpariaethau eraill y Ddeddf.
- 1.4 Yn ychwanegol, mae'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r ddyletswydd penodol i greu a chyhoeddi Cynllun Cydraddoldeb Strategol bob 4 blynedd sy'n cynnwys amcanion am y cyfnod hynny, gydag amcan ar wahaniaeth tâl bob tro. Ceir hefyd gynllun gweithredu sy'n amlinellu'r gwaith penodol y mae'r Cyngor am wneud yn ystod y cyfnod i hyrwyddo cydraddoldeb. Cyhoeddir adroddiad blynyddol bob blwyddyn i adrodd ar gynnydd.
- 1.5 Cesglir gwybodaeth cydraddoldeb perthnasol er mwyn llywio ein gwaith a'i gyhoeddi'n achlysurol. Mae manylion nodweddion cydraddoldeb ein gweithlu'n cael ei gyhoeddi'n flynyddol.
- 1.6 Gweler isod am fwriadau'r Cyngor ynglŷn ag ymgysylltu, asesu effaith, hyfforddiant a chaffael sydd hefyd yn ddyletswyddau penodol.

2. **Gweithredu'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol**

- 2.1 Y diffiniad o anfantais economaidd-gymdeithasol yw byw mewn amgylchiadau cymdeithasol ac economaidd llai ffafriol nag eraill yn yr un gymdeithas. Nid yw'n golygu tlodi ariannol yn unig. Mae ymchwil wedi dangos bod mwy o risg o anfantais mewn ardaloedd gwledig os yw mynediad at wasanaethau yn cael ei gynnwys wrth fesur tlodi.

- 2.2 Wrth weithredu ar y ddyletswydd yma mae'n bwysig ystyried grwpiau sydd â phrofiad cyffredin. Gall hyn gynnwys, er enghraifft, pobl sydd wedi bod yn ddigartref neu rai â phrofiad o un o wasanaethau'r Cyngor. Mae pobl sy'n rhannu un neu fwy o'r nodweddion gwarchoddedig yn gymuned buddiant hefyd.
- 2.3 Rhaid hefyd ystyried cymunedau lle, sef pobl sydd a chysylltiad a'i gilydd oherwydd ble maent yn byw, yn gweithio, yn ymweld ag ef neu'n treulio cryn dipyn o'u hamser ynddo mewn ffyrdd eraill. Nid yw anfantais gymdeithasol-economaidd yn parchu ffiniau trefol a gwledig, ac mae sawl agwedd ar fywyd bob dydd yn gallu dwysáu'r anfantais honno. Mae'n bwysig ystyried tlodi cudd mewn cymunedau llai. Gall costau byw a mynediad at drafnidiaeth, addysg a chyflogaeth gael effaith fwy negyddol ar boblogaethau gwledig.
- 2.4 Mae'n bwysig rhoi sylw i groestoriadedd wrth ystyried yr uchod. Mae hyn yn golygu y ffordd mae ffactorau fel rhywedd, hil, rhywioldeb, anabledd, dosbarth yn rhyngweithio a'i gilydd ac yn arwain at anfantais ychwanegol, e.e. byddai benyw du ifanc yn profi unrhyw anfantais mae merched, pobl du a lleiafrif a pobl ifanc yn eu profi mewn unrhyw sefyllfa.
- 2.5 Beth sy'n bwysig yma yw lleihau anghydraddoldeb o ran canlyniadau. Mae hyn yn golygu y gwahaniaethau mesuradwy rhwng y canlyniadau ar gyfer y bobl hynny sydd wedi profi anfantais gymdeithasol-economaidd a gweddill y boblogaeth. Mae'n bwysig ein bod fel mudiad yn defnyddio data a llais trigolion i adnabod lle gallwn gael yr effaith gadarnhaol fwyaf.
- 2.6 Byddwn yn defnyddio ein trefn Asesiad Effaith Cydraddoldeb i adnabod effeithiau economaidd-gymdeithasol ein penderfyniadau strategol. Bydd yn ein caniatáu i adnabod tystiolaeth a gwella ein polisiau a gweithdrefnau a rhoi'r wybodaeth i'r penderfynwyr i sicrhau fod sylw dyledus yn cael ei roi i anfantais economaidd-gymdeithasol.

3. Cyfrifoldeb am weithredu ein dyletswydd tuag at gydraddoldeb

- 3.1 Mae Cabinet y Cyngor yn blaenoriaethu cydraddoldeb ac wedi enwebu aelod arweiniol yn y maes. Mae'n ddyletswydd ar Aelodau i sicrhau fod cydraddoldeb yn treiddio drwy'r broses ddemocrataidd, drwy sicrhau fod y sylw dyledus yn cael ei roi i'r materion yma.
- 3.2 Cyfrifoldeb bob Adran a Gwasanaeth, yn eu gwaith bob dydd, neu wrth wneud newidiadau i bolisi neu wasanaeth, yw adnabod unrhyw ffactorau sy'n effeithio ar bobl neu grwpiau gydag un neu fwy o nodweddion cydraddoldeb a gweithredu'n addas. Rhaid iddynt hefyd ystyried anfantais economaidd-

gymdeithasol mewn materion strategol. Mae hyn yn cynnwys gwneud asesiad effaith cydraddoldeb (gweler pwynt 4) wrth wneud newidiadau perthnasol.

- 3.3 Ond yn anad dim, disgwyliad y Cyngor yw i bob aelod o staff drin eu cydweithwyr a'r cyhoedd gyda parch ac urddas. Mae hyn yn cynnwys sicrhau fod pob unigolyn yn cael eu trin yn ôl eu hanghenion. Mae gan weithwyr y cyfrifoldeb dros addysgu eu hunain am gydraddoldeb a gwneud hyfforddiant addas.

Rhan B – Ffyrdd o Weithredu

4. Asesu Effaith, Cydweithio ac Ymgynghori

- 4.1 Y ffordd orau o gael gwared ar, neu leihau, rhwystrau ar gyfer pobl a nodweddion gwarchoddedig gwahanol yw holi eu barn am natur unrhyw rwystrau a sut i gael gwared arnynt. Mae hi'n hynod bwysig derbyn barn eang wrth wneud newidiadau i bolisiâu neu wasanaethau fydd yn eu heffeithio.
- 4.2 Mae'n bwysig cael tystiolaeth feintiol, fel ystadegau, canllawiau a data lleol a chenedlaethol ayb, er mwyn gwneud penderfyniadau am newidiadau hefyd.
- 4.3 Bydd angen defnyddio'r dystiolaeth yma i ddiwallu dyletswydd y Cyngor i wneud Asesiadau Effaith Cydraddoldeb. Rhaid ystyried gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb Cyfansawdd bob tro y ceir newid mewn polisi neu wasanaeth, pan fydd polisi neu wasanaeth yn dod i ben, neu wrth greu un newydd. Os yw'r newid yma'n cael effaith ar bobl Gwynedd neu ar aelodau staff mae'n angenrheidiol gwneud asesiad llawn.
- 4.4 Peth pwysig i'w gofio yw fod gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb yn rhan ganolog o greu neu newid polisi neu wasanaeth ac nid yn broses ar wahân. Ei fwriad yw rhoi cymorth i sicrhau fod y newid mewn polisi / gwasanaeth yn addas, effeithiol a chynaliadwy. Bydd hefyd yn gofnod o'r ymdrech fydd wedi ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effaith negyddol a all godi o'r newid. Mae felly'n bwysig iawn i'w wneud yn amserol. Ceir mwy o wybodaeth am wneud asesiad o effaith ar y dudalen fewnrwyd [yma](#).
- 4.5 Mae'r Cyngor yn adnabod yr angen i ddysgu ac esblygu. Mae'n rhaid adweithio'n gadarnhaol i unrhyw fethiant neu feirniadaeth gan ddysgu o unrhyw gamgymeriadau.

5. **Parch ac Urddas tuag at ddefnyddwyr ein gwasanaethau**

- 5.1 Mae'r Cyngor yn ymrwymo i drin pob un o bobl Gwynedd gyda'r parch ac urddas, beth bynnag eu cefndir, anghen neu nodweddion cydraddoldeb.
- 5.2 Rhaid i bawb wneud eu rhan i gael gwared ar y rhwystrau sy'n atal pobl anabl, beth bynnag eu hamhariad, rhag cymryd rôl lawn yn y gymdeithas a derbyn gwasanaethau'r Cyngor yn ddidrafferth. Mae hyn yn golygu fod y Cyngor yn gweithredu yn unol â'r Model Cymdeithasol o Anabledd.
- 5.3 Mae'r Cyngor yn credu fod gan unigolion trawsryweddol / trawsrywiol hawl i ymdriniaeth gyfartal, i gael eu gwarchod rhag camwahaniaethu, ac i dderbyn cefnogaeth lawn gan y Cyngor. Mae'r Cyngor yn cydnabod fod gwahaniaethau rhwng rhyw fiolegol a hunaniaeth o ran rhywedd. Ni fydd y Cyngor yn camwahaniaethu yn erbyn unigolion ar sail trawsryweddol, trawsrywiol, rhyngrywiol neu unrhyw broses o ailbennu rhywedd, sydd wedi'i gychwyn neu wedi'i gwblhau.
- 5.4 Mae'r Cyngor yn derbyn Iaith Arwyddion Prydeinig fel un o ieithoedd Cymru.
- 5.5 Yn ogystal mae'r Cyngor yn adnabod fod pobl deithiol, fel Sipsiwn a Theithwyr Gwyddelig, Roma, Teithwyr Newydd yn ei chael yn anodd i gael mynediad at wasanaethau am amrywiaeth o resymau cymhleth. Bwriad y Cyngor yw adnabod y rhwystrau yma a gweithredu arnynt. Rydym hefyd yn ymwybodol fod aelodau'r gymuned yn agored iawn i drosedd hil.
- 5.6 Mae cyfrifoldeb ar bob aelod o staff i sicrhau nad ydynt yn gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un – aelodau eraill o staff, derbynwyr gwasanaeth neu aelodau eraill o'r cyhoedd. Nid oes unrhyw le i stereoteipio na rhagfarn yn erbyn unrhyw unigolyn neu grŵp.
- 5.7 Mae'r ffordd mae aelod o staff yn siarad gyda rhywun, a'r derminoleg sy'n cael ei ddefnyddio, yn hynod bwysig i sicrhau parch ac urddas.
- 5.8 Disgwylir i bob aelod o staff ac Aelod Etholedig wneud yr hyfforddiant cydraddoldeb sy'n cael eu darparu ar eu cyfer gan y Cyngor.
- 5.9 Dylai'r lluniau sy'n cael eu defnyddio gan y Cyngor ar y we ac yn ei daflenni gwybodaeth ddangos delweddau positif o bobl gyda nodweddion cydraddoldeb.
- 5.10 Mae gan y Cyngor ddyletswydd i annog pobl o wahanol gefndiroedd, a gyda nodweddion cydraddoldeb gwahanol, i sefyll mewn etholiadau lleol ac i gymryd rhan mewn bywyd cyhoeddus yn gyffredinol.

6. Mynediad at Wybodaeth

- 6.1 Mae'r Cyngor yn adnabod fod paratoi gwybodaeth sy'n hawdd i bawb ei ddeall yn rhoi mynediad i bobl at wasanaethau'r Cyngor. Rydym yn anelu i ddarparu gwybodaeth mewn ffordd syml, ddealladwy ac mewn dulliau perthnasol i ofynion pobl yn ôl eu hangen.
- 6.2 Dylai unrhyw ddogfen ar gyfer y cyhoedd fod mewn Cymraeg a Saesneg clir, sef iaith bob dydd yn hytrach na iaith corfforaethol ac ni ddylai gynnwys jargon a thalfyriadau, Dylai fod mewn print o leiaf 12 pwynt ffont Arial (ond 14 fyddai orau) neu debyg. Rhaid hefyd fod yn ofalus hefo dewis lliw a chefnidir er mwyn sicrhau fod yr wybodaeth yn ddarllenadwy i bawb.
- 6.3 Mae'n gyfrifoldeb ar bob gwasanaeth unigol o fewn y Cyngor i ddarparu dogfennau'n unol ag angen unigolion e.e. iaith Arwyddion Prydeinig (BSL), print mawr, awdio, Hawdd-i-ddarllen ac ati.
- 6.4 Mae'n bwysig fod y Cyngor yn cofio fod pobl yn byw o fewn Gwynedd sydd ddim yn siarad Cymraeg na Saesneg fel prif iaith. Rhaid ystyried eu hanghenion hwy wrth baratoi gwybodaeth, un ai drwy gyfieithu dogfennau'n ôl yr angen neu drwy defnyddio dulliau gwahanol o gyfathrebu.
- 6.5 Dylid anelu i ddefnyddio dehonglwyr a chyfieithwyr proffesiynol bob tro. Mae hyn yn sicrhau ansawdd er mwyn i chi fod yn hyderus fod pawb yn deall ei gilydd. Mae hefyd yn sicrhau cyfrinachedd ac urddas mewn cyfarfodydd a dogfennau sy'n delio â materion sensitif.
- 6.6 Mae sicrhau mynediad i bawb o'r cyhoedd at ein trefniadau democratiaeth, hynny yw i weld a chlywed y trafodaethau a'r penderfyniadau a wneir mewn pwyllgorau, yn allweddol bwysig hefyd. Gan fod yr ardal ddaearyddol yn un eang, mae'n angenrheidiol addasu ein trefniadau hanesyddol o gynnig mynediad i'r cyhoedd yn y siambr yn unig, a hynny fel arfer yng Nghaernarfon. Bydd y Cyngor yn parhau i ymchwilio i ffyrdd amrywiol i'r cyhoedd gael mynediad i wrando ar y trafodaethau, yn benodol trwy gyfwng gwe-ddarlledu neu drefniadau eraill electroneg. Mae hyn wrth gwrs yn ymestyn ein darpariaeth bresennol ac yn fwy hwylus a hylaw i bawb. Bydd hyn yn mynd law yn llaw â hwyluso trefniadau i'r Aelodau wrth fynychu'r cyfarfodydd.
- 6.7 Rhaid i unrhyw un sy'n trefnu cyfarfod, cyfarfod cyhoeddus neu ddigwyddiad ddarparu cefnogaeth ychwanegol, fel cefnogaeth gyfathrebu (lŵp, offer PA, dehonglydd iaith Arwyddion Prydeinig (BSL), Palanteipydd, rhywun i gymryd nodiadau, adfocatiaeth, ayb) yn ôl yr angen. Mae'n bwysig gofyn i'r rhai fydd yn mynychu pa fath o gefnogaeth maent eu hangen, os ydi hynny'n bosib.

6.8 Byddwn yn gwella hygyrchedd ar wefan y Cyngor (www.gwynedd.llyw.cymru) yn barhaus ac ymdrechu i gyrraedd safon AA [Canllawiau Hygyrchedd Cynnwys y We fersiwn 2.1 \(cyswllt allanol\)](#) lle bynnag bo hynny'n bosibl.

7. **Darparu Gwasanaethau**

7.1 Mae Cyngor Gwynedd yn rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn gwneud ac yn ceisio darparu'r gwasanaeth gorau posib ar gyfer ein dinasyddion. Prif fwriad y ddogfen yw sicrhau fod anghenion pawb yn cael eu hystyried beth bynnag eu nodweddion gwarchoddedig a'r rhwystrau maent yn wynebu.

7.2 Mae'r Cyngor yn cydnabod ac yn derbyn ei gyfrifoldeb i ddarparu gwasanaethau mewn modd sy'n gyson ac yn deg, gan staff sydd wedi'u hyfforddi ac yn gweithredu'n ôl canllawiau ymarfer da ym maes cydraddoldeb.

7.3 Ceisiwn hwyluso mynediad at wasanaethau drwy adnabod, ac osgoi ble'n bosib, unrhyw rwystrau; boed y rheini'n ffisegol, diwylliannol, neu'n ymwneud â chanfyddiad a diffyg gwybodaeth.

7.4 Byddwn yn gwella ein gwasanaethau drwy annog cyfranogiad amserol ein defnyddwyr sydd ag amrywiaeth o nodweddion gwarchoddedig a chynnwys barn y rhai sy'n defnyddio'r gwasanaeth wrth gychwyn neu addasu trefn.

7.5 Byddwn yn ystyried unrhyw gwyn a honiad o gamwahaniaethu'n ofalus ac yn ymateb yn drwyadl a phrydlon yn unol â Threfn Gwyno'r Cyngor.

7.6 Os yw'r Cyngor yn darparu gwasanaethau mewn adeiladau sydd ddim yn berchen iddynt, rhaid gwneud yn siŵr fod y mynediad yn addas i bawb.

7.7 Mae'r Cyngor yn cymryd camau i sicrhau fod ei weithwyr, contractwyr, sefydliadau a phartneriaid sy'n darparu gwasanaethau ar ran y Cyngor yn ymwybodol o'u dyletswydd i weithredu ar sail cydraddoldeb. Byddwn yn cynnwys unrhyw ystyriaethau cydraddoldeb angenrheidiol wrth ysgrifennu manyleb ar gyfer gosod cytundebau. Rydym hefyd am fonitro trefniadau unrhyw gontract i sicrhau fod materion cydraddoldeb a chynhwysiad yn cael eu parchu.

8. Adeiladau ac Eiddo'r Cyngor

- 8.1 Mae eiddo'r Cyngor yn cynnwys amrywiaeth eang o adeiladau a mannau eraill, sy'n cynnwys swyddfeydd, ysgolion, canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, mannau parcio, canolfannau ailgylchu ayb.
- 8.2 Rhaid i'r Cyngor ddarparu mynediad sy'n sicrhau y gall yr holl gwsmeriaid dderbyn gwasanaeth cyfartal, yn annibynnol, heb orfod dibynnu ar bobl eraill am gymorth os ydi hynny'n rhesymol bosib. Lle nad yw hyn yn bosibl bydd y Cyngor yn chwilio am ffyrdd eraill priodol o gynnig gwasanaeth.
- 8.3 Wrth ystyried hygyrchedd adeilad rhaid ystyried anghenion ystod amrywiol o bobl. Mae'n bwysig hefyd i gofio fod addasiadau sy'n cael eu gwneud i un carfan yn gallu helpu carfan arall e.e. bydd sicrhau mynediad ffisegol addas ar gyfer defnyddwyr cadair olwyn yn sicrhau mynediad i deuluoedd gyda pramiau hefyd. Er fod mynediad ffisegol yn bwysig byddwn hefyd yn ystyried anghenion eraill e.e. lŵp ar gyfer pobl trwm eu clyw, arwyddion sy'n hawdd eu deall ar gyfer ystod o bobl, contrast lliw ar gyfer pobl rhannol ddall ayb.
- 8.5 Mi fydd pob adeilad newydd yn cael ei ddylunio er mwyn darparu mynediad a chyfleusterau cyfartal i bawb ac yn cynnwys ymgynghoriad gyda'i ddefnyddwyr.
- 8.6 Bydd unrhyw welliannau neu atgyweirio mae'r Cyngor yn ei wneud i'w adeiladau yn cynnwys gwaith ar wella mynediad, gan edrych yn arbennig ar fynediad, cyfleusterau toiled, mannau newid, dulliau cyfathrebu ayb, eto gydag ymgynghoriad addas.
- 8.7 Bydd y Cyngor yn gwirio'n aml fod ei adeiladau, yn enwedig y rhannau sy'n cael eu defnyddio gan y cyhoedd, fel Siopau Gwynedd, yn parhau yn addas ac mor hygyrch â phosib. Mae'n bwysig cynnal a chadw unrhyw offer neu welliant sy'n cael ei ddarparu, e.e. systemau lŵp, rampiau, cerbiau gostyngol ayb.
- 8.8 Rhaid gwneud trefniadau amgen wrth ystyried gwacau'r adeilad mewn argyfwng. Bydd yn ffurfio rhan o drefniadau asesu risg a rheoli risg ffurfiol. Rhaid i unrhyw drefniadau, cyn belled ag y bo modd, gynnal urddas unigolion a dylid codi ymwybyddiaeth am y trefniadau.
- 8.9 Mae'r Cyngor yn darparu mannau parcio cyhoeddus drwy'r sir. Rhaid darparu digon o fannau parcio hygyrch ar gyfer deilyddion bathodynau glas yn unol â deddfwriaeth. Bydd y Cyngor hefyd yn gweithredu ar faterion iechyd a diogelwch drwy sicrhau goleuadau addas a delio a gordyfiant planhigion a

materion eraill sy'n effeithio hygyrchedd. Byddwn yn ystyried unrhyw anghenion eraill sy'n dod i'n sylw.

- 8.10 Mae'r Cyngor yn sicrhau ei fod yn darparu manau parcio hygyrch ar gyfer pobl anabl yn ei fannau parcio staff yn unol â deddfwriaeth. Rydym hefyd yn ystyried unrhyw faterion eraill fel yn 8.9.

9. Isadeiledd a Cheisiadau Cynllunio

- 9.1 Mae'r Llawlyfr Rheoli a Datblygu (Mai 2017) yn amlinellu pryd mae angen cyflwyno Datganiad Dylunio a Mynediad (DAS) gyda cheisiadau cynllunio. Ymysg materion eraill, mae'n rhaid i'r DAS a gyflwynir gyda chais cynllunio egluro'r polisi neu'r dull gweithredu a fabwysiadwyd o ran mynediad, a sut y rhoddwyd sylw i bolisiâu sy'n ymwneud â mynediad yn y cynllun datblygu ac hefyd egluro sut y rhoddwyd sylw i faterion penodol a allai effeithio ar fynediad i'r datblygiad.
- 9.2 Mae'r Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladau yn gweithredu i sicrhau cydymffurfiaid a gofynion Rhan M o'r Rheoliadau Adeiladu. Mae'n ofynnol i ddatblygwyr gwneud darpariaeth resymol o safbwynt mynediad a defnydd cyffredinol o'r adeiladau, cyfleusterau ac offer glanweithiol mewn adeiladau domestig a masnachol.
- 9.3 Bydd y Cyngor yn cymryd camau rhesymol i sicrhau bod yr holl waith a wneir ar lecynnau i gerddwyr – llecynnau newydd neu'r rhai sy'n cael eu huwchraddio – yn cael eu dylunio i gwrdd ag anghenion pawb, gan roi ystyriaeth arbennig i olau a mynediad.
- 9.4 Sicrhawn fod gwybodaeth, e.e. arwyddion, rhybuddion ac ati, yn glir, dwyieithog ac wedi eu gosod mewn manau hwylus.
- 9.5 Byddwn yn parhau i sicrhau bod yr holl waith stryd a gwaith ffordd yn ddiogel a rhoddir gwybod i yrwyr a cherddwyr ymhell o flaen llaw ynglŷn â natur unrhyw rwystrau. Byddwn yn rhoi sylw penodol i anghenion pobl anabl.
- 9.6 Yn ogystal, bydd y Cyngor yn asesu unrhyw anghenion eraill sy'n gysylltiedig â gwaith isadeiledd e.e. cyrbau gostyngol a chroesfannau a bydd yn ceisio cynnwys y nodweddion hyn yn yr isadeiledd os yw'n rhesymol ymarferol i wneud hynny.
- 9.7 Bydd y Cyngor hefyd yn sicrhau diogelwch pawb drwy ymgymryd ag archwiliadau a chynnal a chadw'r isadeiledd i'r safon briodol.

10. Cludiant Cyhoeddus

- 10.1 Bydd y Cyngor yn gwneud pob ymdrech resymol i sicrhau bod yr holl systemau cludiant cyhoeddus yn y sir yn hwylus a hygyrch i holl aelodau'r gymuned.
- 10.2 Bydd yn defnyddio'r holl bwerau sydd ar gael, sef trwyddedau ac ati, i sicrhau bod y sawl sy'n darparu gwasanaethau cludiant, boed hynny'n fws neu'n dacsï, yn hollol ymwybodol o anghenion ychwanegol rhai grwpiau a bod darpariaeth resymol yn cael ei gwneud ar eu cyfer drwy gynnwys y gofynion yn Amodau'r Contract a'u monitro..
- 10.3 Byddwn yn gweithio i sicrhau bod pawb, beth bynnag eu hanghenion cyfathrebu, yn cael gwybod am y gwasanaethau sydd ar gael iddynt (gweler uchod). Mae hyn yn unol â Safon Ansawdd Bysiau Gwirfoddol Cymru 2016 sy'n anelu at gynyddu'r defnydd o nodweddion fel system clyweledol i roi gwybod y safle bws nesaf a gwybodaeth hygyrch o'r gwasanaeth amserlen.
- 10.4 Mae'r Safon Ansawdd Bysiau Gwirfoddol Cymru hefyd yn hybu ymwybyddiaeth o anabledau drwy gynnig hyfforddiant i yrwyr ac mae'r Cyngor yn mynnu ar hynny
- 10:5 Mae Llywodraeth Cymru yn mynnu, dan Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000[PSVAR], fod angen i phob bws a ddefnyddir ar gyfer cludiant cyhoeddus gyda mwy na 22 sedd gydymffurfio'n llawn gan ganiatáu mynediad i gadeiriau olwyn o 1 Ionawr 2020. Byddwn yn sicrhau fod cludiant ysgolion a cholegau yn cydymffurfio ar rheoliadau erbyn Medi 2021. Mae'r newidiadau yma wrth gwrs wedi gafael ac mae'r bysiau ar gyfer cludiant cyhoeddus wedi bod yn rhai sy'n cyd-fynd gyda'r rheolau hyn ers peth amser bellach.
- 10.6 Mae'n hynod bwysig bod unrhyw strategaethau cludiant newydd yn cynnwys darpariaethau llawn ar gyfer pob aelod o'r gymdeithas. Rhaid i hyn gynnwys yr holl isadeiledd trafnidiaeth e.e. mynediad i'r pwyntiau codi a gollwng ar gyfer yr holl gerbydau cludiant cyhoeddus, gan gynnwys llecynnau penodedig i dacsï sy'n agos i ganol y trefi ac ati. Byddwn yn sicrhau hyn drwy wneud asesiad o'r effaith ac ymgynghori gyda phobl â nodweddion gwarchoddedig penodol.
- 10.7 Mae'r Cyngor yn gweithio gyda'r mudiadau cludiant cymunedol lleol er mwyn darparu gwasanaeth cludiant cyhoeddus hyblyg ac addas ar gyfer ardaloedd gweledig Gwynedd.

11. Addysg

- 11.1 Mae Cyngor Gwynedd yn darparu o leiaf un ysgol gynradd ymhob dalgylch ysgol uwchradd sydd yn addas i blant gydag amhariadau corfforol (ysgol ddynodedig).
- 11.2 Os yw rhieni'n dymuno i blentyn fynd i ysgol arall yn y dalgylch bydd y Cyngor a'r ysgol yn edrych ar yr achos yn unigol i weld os yw'n bosib gwneud addasiadau rhesymol sy'n addas ar gyfer y plentyn.
- 11.3 Mae Cyngor Gwynedd yn darparu o leiaf un ysgol uwchradd ym mhob ardal sy'n hygyrch i ddefnyddwyr cadeiriau olwyn.
- 11.4 Bydd yr ysgolion hefyd yn cael eu cefnogi i fanteisio ar unrhyw gyfle i wella hygyrchedd yr ysgolion trwy wneud Cynllun Hygyrchedd i leihau rhwystrau o fewn yr ysgol.
- 11.5 Mae gan bob ysgol eu polisïau gwrth-fwlio er mwyn diogelu plant sydd â nodweddion cydraddoldeb penodol.

12. Gofal Cymdeithasol

- 12.1 Mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd yn ymrwmo i weithredu yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.
- 12.2 Un o brif egwyddorion y ddeddf yw rhoi unigolyn a'u hanghenion wrth wraidd eu gofal, a rhoi llais a rheolaeth iddyn nhw er mwyn cyrraedd y canlyniadau sy'n creu llesiant.
- 12.3 Mae egwyddorion eraill yn cynnwys yr angen i ddiogelu unigolion rhag camdriniaeth, cynorthwyo pobl i hybu eu llesiant eu hunain, ac annog unigolion i gymryd mwy o ran mewn cynllunio gwasanaethau.
- 12.4 Mae'r egwyddorion yma yn gydnaws gyda egwyddorion y Ddeddf Cydraddoldeb ac yn greiddiol i sicrhau tegwch i bawb

13. Tai

- 13.1 Mae ein gwasanaeth Tai ac Eiddo wedi ymrwmo i sicrhau bod gan bobl Gwynedd fynediad at gartref addas o safon, sy'n fforddiadwy ac sy'n gwella eu hansawdd bywyd.

- 13.2 Byddwn yn mynd ati i ceisio cyfarch yr amcanion hyn drwy gynyddu mynediad at dai fforddiadwy.
- 13.3 Byddwn yn paratoi llety a chefnogaeth i unigolion a theuluoedd digartref er mwyn eu cefnogi i gynnal tenantiaethau parhaol.
- 13.4 Yn ogystal, byddwn yn addasu adeiladau i wneud tai yn gartrefi addas i oedolion a phlant sydd ag anableddau.

Rhan 3 - Cyflogaeth

- 14.1 Mae'r Cyngor yn datgan ei ymrwymiad i sicrhau cydraddoldeb mewn cyflogaeth, ac yn cydnabod ac yn derbyn ei gyfrifoldeb i sicrhau cydraddoldeb i'w holl weithwyr ac ymgeiswyr am swyddi, ac i feithrin cyfle cyfartal o fewn y Cyngor.
- 14.2 Mae'r Cyngor yn cymryd camau positif i sicrhau nad oes unrhyw un sy'n cael eu cyflogi gan y Cyngor, neu sydd yn gwneud cais am swydd â ni, yn dioddef gwahaniaethu'n eu herbyn ar sail unrhyw nodwedd cydraddoldeb.
- 14.3 Mae gan staff y Cyngor yr hawl i gael eu trin gyda parch ac urddas yn y gwaith. Nid yw'r Cyngor yn derbyn camwahaniaethu na throstedd casineb o unrhyw fath gan y gyfundrefn, cyd-weithwyr, derbynwyr gwasanaeth nag aelodau eraill o'r Cyngor. (arfer bod yr hen 14.7)
- 14.4 Rhaid i bob polisi a threfn cyflogaeth a hyfforddiant gael ei adolygu'n rheolaidd a'i asesu am effaith ar unigolion sy'n rhannu nodweddion cydraddoldeb. Mae hynny'n bwysig er mwyn sicrhau ei fod yn cydymffurfio â deddfwriaeth gyfredol ac nad oes gwahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp, boed hynny mewn modd uniongyrchol neu anuniongyrchol.
- 14.5 Rydym yn rhoi gwybod i staff fod ganddynt gyfrifoldeb personol yn y maes cydraddoldeb, a'u bod yn arddangos hynny yn eu perthynas â'u cydweithwyr a thrwy hybu diwylliant o barch yn gyffredinol. Mae gan y Cyngor Gôd Ymddygiad Staff a Pholisi Urddas yn y Gwaith sydd yn gosod allan beth yw'r disgwyliadau o bawb sydd yn gweithio iddo. Rydym hefyd yn rhoi hyfforddiant cyflwyno i bob aelod o staff newydd, yn ogystal â hyfforddiant cyffredinol ar gydraddoldeb a hyfforddiant ychwanegol ar agweddau penodol. Rydym hefyd yn cyhoeddi gwybodaeth ddefnyddiol ar y mewnrwyd. (hwn yn cynnwys pwyntiau o'r hen 14.4 ac 14.7)

- 14.6 Rydym yn cynhyrchu canllawiau ymarfer da ar gyfer y meysydd penodol o gyflogaeth, gan gynnwys sicrhau ystyriaeth i faterion cydraddoldeb. Fel enghreifftiau rydym wedi cyhoeddi polisi ar gefnogi merched sydd yn mynd trwy'r menopôs, a hefyd wedi datblygu polisi i gefnogi unigolion trawsryweddol. Mae ein prif flaenoriaethau ar hyn o bryd yn cynnwys:
- Symud unrhyw rwystrau all fod yn atal merched rhag datblygu eu gyrfaedd o fewn y Cyngor, gyda ffocws benodol ar ddatblygu merched mewn arweinyddiaeth o fewn y gyfundrefn.
 - Cynnal archwiliadau tâl – yn archwiliad yn y bwlch sydd yn y rhywiau (*gender pay gap*) ac archwiliad cyflog cyfartal.
 - Cymryd camau i wella sut rydym yn recriwtio staff o'r newydd i'r gweithlu.
- 14.7 Rydym yn defnyddio gwybodaeth fonitro i baratoi proffiliau gweithlu i'w cymharu â'r Farchnad Ardal Cyflogaeth Leol a chynlluniau gweithredu. Yn ogystal byddwn yn mabwysiadu camau positif pe bai'n ymddangos nad yw'r polisi yn effeithiol.
- 14.8 Mae'r Cyngor yn ymrwymo i baratoi hyfforddiant cydraddoldeb sy'n addas ar gyfer holl weithwyr y Cyngor.